

PHONG CÁCH VÀ XU HƯỚNG SỬ DỤNG HOA VĂN TRUYỀN THỐNG TRONG THIẾT KẾ ÁO DÀI

STYLE AND TRENDS OF USAGE TRADITIONAL PATTERN IN AO DAI DESIGN

Đỗ Thị Kim Hiền*

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 01/07/2022

Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 01/01/2023

Ngày bài báo được duyệt đăng: 27/01/2023

Tóm tắt: Nhắc đến hình ảnh người phụ nữ Việt Nam, dù là trong bối cảnh truyền thống hay hiện đại, công chúng và bạn bè quốc tế thường liên tưởng tới tà áo dài duyên dáng. Áo dài gần như đã trở thành quốc phục đối với phụ nữ Việt Nam, áo dài là một trong số ít các từ thuần Việt được người nước ngoài sử dụng dạng nguyên từ, không qua dịch thuật trong các văn bản. Điều đó cho thấy áo dài là biểu tượng rất riêng, mang bản sắc và đặc trưng của văn hóa Việt Nam. Đến nay, áo dài Việt Nam không chỉ là một loại hình trang phục dân tộc, mà còn chứa đựng một bề dày lịch sử, truyền thống văn hóa, những quan niệm thẩm mỹ, ý thức và tinh thần dân tộc của người Việt. Để phù hợp với thẩm mỹ đương thời, các nhà thiết kế đã khéo léo sử dụng hoa văn truyền thống thiết kế trên trang phục hiện đại. Làm nổi bật lên giá trị thẩm mỹ truyền thống vừa phù hợp với xu hướng vừa thể hiện phong cách riêng của mỗi bộ áo dài trong từng giai đoạn xã hội.

Từ khóa: Áo dài, hoa văn truyền thống, thiết kế, phong cách, xu hướng, Việt Nam.

Abstract: Vietnamese woman images, in the traditional or modern context, Vietnamese and international friends often associate the charming Ao dai. Ao dai has almost become the national dress for Vietnamese women, Ao dai is one of the few pure Vietnamese words used by foreigners in their original form, without translation in documents. That shows that the Ao dai is a unique symbol and identity typical of Vietnamese culture. Up to now, Vietnamese Ao dai is merely a type of national costume, a long history, cultural traditions, aesthetic conceptions, national consciousness, and spirit of the Vietnamese people, hidden unique identities that cannot be mixed with other peoples' costumes. But to match the contemporary aesthetic with creative thinking, we have cleverly used traditional patterns in modern ao dai designs.

Từ khóa: Ao Dai, traditional pattern, design, style, trend, Vietnam.

* Khoa Tạo dáng công nghiệp

I. Đặt vấn đề

Trải qua nhiều thăng trầm cùng lịch sử đất nước, dẫu không ít lần biến cải và thay đổi của xã hội và thời đại, chiếc áo dài vẫn luôn ẩn chứa những nét bản sắc độc đáo, không thể trộn lẫn với trang phục của các dân tộc khác.

Mỗi thời kỳ tiếp xúc với các nền văn hóa Đông – Tây, áo dài phụ nữ Việt Nam đều thay đổi đáng kể về hình dáng, kết cấu, màu sắc, trang trí và chất liệu vải, kỹ thuật, công nghệ để phù hợp với xu hướng xã hội. Từ những thập kỷ 90 của thế kỷ 20 Việt Nam đã có những bộ áo dài được trình diễn thiết kế ý tưởng theo các sự kiện văn hóa nghệ thuật “Hoa văn dân tộc”, “Hoa hậu áo dài”, cuộc thi “Áo dài Việt Nam”. Những màn trình diễn là tiền đề cho NTK trẻ thể hiện khả năng sáng tạo, tôn vinh giá trị thẩm mỹ áo dài. Đề tài hoa văn truyền thống được các NTK khai thác tạo nên những mẫu thiết kế độc đáo với phong cách riêng phù hợp với xu hướng thẩm mỹ đương thời.

Trong bối cảnh kinh tế văn hóa biến đổi hội nhập mạnh mẽ, việc nghiên cứu gìn giữ nét truyền thống bản sắc văn hóa trong trang phục áo dài nói riêng và các lĩnh vực nói chung đang trở nên cấp thiết. Việc ứng dụng sáng tạo hoa văn truyền thống trong thiết kế trang phục áo dài đáp ứng được mong muốn thể hiện tinh thần dân tộc, gìn giữ nét đẹp truyền thống trong văn hóa trang phục người Việt Nam. Thông qua sự phát triển công nghệ kỹ thuật, việc ứng dụng sáng tạo hoa văn truyền thống trở nên phong phú với nhiều hình thức biểu hiện hoa văn khác nhau. Với khuôn khổ bài viết đưa ra những ứng dụng hoa văn thể hiện tinh thần dân tộc, những họa tiết

trên họa tiết của hoa văn trống đồng Đông Sơn thường áp dụng trong thiết kế áo dài nữ hiện nay.

II. Cơ sở lý luận

Áo dài là một loại trang phục phổ biến trong dân gian và cung đình của cả nam và nữ thời phong kiến. Nó được sử dụng cho tới khi giải phóng miền Bắc năm 1954, từ đây nam giới không còn mặc áo dài phổ biến như trước. Kết cấu và hình dáng tương tự nhau, đó là dáng áo thân dài suôn thẳng đến bắp chân, kết cấu năm thân cổ đứng và mặc phủ bên ngoài quần [1, tr21].

Nhà nghiên cứu Hữu Ngọc cho biết hiện nay “áo dài” cũng được đưa vào từ điển New World College của Webster định nghĩa: “Áo dài là trang phục truyền thống của phụ nữ Việt Nam, gồm một chiếc áo có chiều dài từ cổ đến mắt cá chân, cổ cao, bó sát thân, xẻ dọc hai bên lên tới eo, mặc bên ngoài một chiếc quần rộng” [2].

Theo từ điển tiếng việt, Nguyễn Như Ý “Hoa văn là hình trang trí có tính đặc thù của các dân tộc người, thường thêu, vẽ, dệt, in, khắc, chạm trên đồ vật như hoa văn thổ cẩm, hoa văn trống đồng” [4]. hay “hoa văn là mô típ trang trí rất đa dạng, có thể là hình hoa lá được cách điệu, hoặc hình chữ triện”.

Phong cách là những đặc điểm tạo nên cái riêng của một người, những đặc điểm có tính chất hệ thống về tư tưởng và nghệ thuật, biểu hiện trong sáng tác của một nghệ sĩ [4].

Xu hướng là sự thiên về một hướng nào đó trong quá trình hoạt động. [4]

III. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện nghiên cứu này, trước hết tác giả sử dụng các phương pháp

- Thu thập tư liệu: để thực hiện hệ thống hóa các tài liệu, luận cứ, hình ảnh... đã được công bố trong và ngoài nước liên quan đến áo dài của phụ nữ Việt. Phân loại, đánh giá những ứng dụng sáng tạo, giá trị thiết kế áo dài hiện đại.

- Phương pháp nghiên cứu: nhằm giúp bài viết xác định được mục tiêu nghiên cứu, thu thập và phân tích các xu hướng, phong cách thiết kế áo dài ngày nay.

- Phân tích tổng hợp: Trên cơ sở thu thập tư liệu, tổng hợp và phân tích giúp tác giả bước đầu khái quát hóa sự phát triển của áo dài và ứng dụng sáng tạo hoa văn trống đồng Đông Sơn trong thiết kế áo dài

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Phong cách thiết kế áo dài sử dụng hoa văn truyền thống.

Phong cách được hiểu là sự phản ánh cảm xúc, là tư duy trí tuệ và là quá trình lao động nghệ thuật của một cá nhân điển hình cho mỗi giai đoạn lịch sử văn hóa nghệ thuật và xã hội. Phong cách cũng được coi như là một trường phái hay một khuynh hướng nghệ thuật, bởi khi có nhiều nghệ sĩ có cùng cảm xúc và tư duy nghệ thuật kết hợp sáng tạo nên những tác phẩm có cùng phong cách tạo hình thì sẽ tạo nên một trào lưu nghệ thuật mới.

Nghệ thuật ứng dụng sáng tạo thiết kế áo dài cũng hình thành nên những “phong cách thiết kế”, và được chia thành các phong cách như phong cách cá nhân và phong cách mang khuynh hướng nghệ thuật (phong cách hiện đại và phong cách cổ điển).

- Phong cách cá nhân trong thiết kế áo dài

Mỗi nhà thiết kế có những cảm xúc và tư duy thiết kế khác nhau, họ đã tạo ra

được dấu ấn riêng cho mình thông qua sự sáng tạo và phương thức, giải pháp xử lý trong tạo hình thiết kế áo dài. Điển hình như một số phong cách của các NTK sau:

Đầu tiên phải kể đến phong cách thiết kế áo dài của NTK Sĩ Hoàng (Thành phố Hồ Chí Minh), anh có rất nhiều BST nổi bật với phương pháp vẽ trực tiếp họa tiết hoa văn lên áo dài từ những năm 1990 cho đến nay.

Phong cách thiết kế của NTK Minh Hạnh (Thành phố Hồ Chí Minh) lại tạo ra cho mình một hướng nghiên cứu kết hợp giá trị truyền thống thổ cẩm của các dân tộc thiểu số với tạo hình thiết kế áo dài. Mỗi sản phẩm trong các BST của chị đã tạo nên dấu ấn và mang một phong cách đặc trưng tạo nên sự khác biệt

Phong cách thiết kế của NTK Lan Hương (Thành phố Hà Nội) lại tạo cho mình hướng khai thác chất liệu tơ tằm truyền thống vào trong những mẫu thiết kế áo dài, đặc biệt chất liệu tơ tằm kết hợp cùng với kỹ thuật thêu thủ công đã tạo nên những sản phẩm có giá trị đặc trưng và tạo cho NTK một dấu ấn riêng.

Phong cách thiết kế của NTK Thủy Nguyễn (Thành phố Hồ Chí Minh), thiên về những sáng tạo theo khuynh hướng hiện đại. Những sản phẩm của NTK thường sáng tạo, cách điệu về kết cấu (điển hình là kết cấu tà kép)

Phong cách thiết kế của NTK Vũ Việt Hà (Thành phố Hà Nội) thiên về phong cách lãng mạn, điều này thể hiện ở ý tưởng chọn đề tài sáng tác, và chất liệu vải và phương thức tạo hình kết cấu trên các BST được trình diễn tại các kỳ lễ hội áo dài trong nhiều năm.

Phong cách thiết kế của NTK Ngọc Hân (Thành phố Hà Nội) thể hiện tư duy sáng tạo trong các mẫu thiết kế áo dài dựa theo phong cách truyền thống kết hợp với tư duy tạo hình hiện đại. Sự kết hợp giữa yếu tố hình dáng truyền thống với các yếu tố màu sắc, chất liệu và họa tiết đã đem lại cho NTK những dấu ấn đặc trưng trong phong cách thiết kế áo dài thông qua các kỳ lễ hội vào những năm qua

- Phong cách thiết kế mang khuynh hướng nghệ thuật

Thứ nhất phong cách hiện đại/ trẻ trung năng động: Nguyễn Cát Tường được coi là người khởi xướng cho phong trào cách tân Áo dài. Sự táo bạo trong biến đổi hình dáng – kết cấu, màu sắc và chất liệu vải của ông đã tạo nên một xu hướng, phong cách thiết kế mới cho áo dài. Đó là một phong cách năng động, phù hợp với môi trường, khí hậu, con người trong xã hội đầu thế kỷ XX. Sự tiếp thu những tư duy thẩm mỹ và kỹ thuật công nghệ của người Phương Tây đã được ông áp dụng trong thiết kế hình dáng, kết cấu và trang trí trên áo dài. Áo dài có hình dáng hai tà ngắn, kết cấu có các đường bèo xếp ly nổi bật. Đặc điểm về kết cấu áo dài của ông là phần thiết kế nối tay với thân áo ở phần môm vai hay thường gọi tay vai tròn (khác với tay áo raglan những năm 1960). Chất liệu vải được dùng đa dạng nhưng đa phần là dạng vải nhập từ nước ngoài có khổ lớn. Những tư duy thiết kế áo dài của ông đã hình thành nên một phong cách thiên hướng về thời trang ứng dụng, mặc phổ biến trong môi trường công sở, nên đã thu hút những phụ nữ ở thành thị và những người theo phong cách tân thời.

Ngày nay, phong cách thiết kế của Nguyễn Cát Tường được các NTK khai thác vào thiết kế áo dài trong các bộ sưu tập, nó thể hiện một phong cách hiện đại, năng động. Nhận diện phong cách thiết kế áo dài của Nguyễn Cát Tường là dáng áo tà ngắn, tay áo vai tròn. Tuy nhiên các NTK đã có những biến đổi khác so với thiết kế của ông, đó là sự kết hợp với các dáng quần như quần ống loe, ống rộng ngắn, quần ôm... và màu sắc thiết kế tươi sáng, nhiều màu hơn trước. Phong cách thiết kế áo dài này thể hiện tính năng động và sự linh hoạt cho người sử dụng trong môi trường sống khác nhau.

Qua các kỳ Festival áo dài gần đây thấy nhiều NTK đã khai thác phong cách thiết kế áo dài hiện đại thể hiện ý tưởng như năm 2016 có các bộ sưu tập Sông nước Hương Giang và Mộng của NTK Việt Hùng đã khai thác phong cách thiết kế hiện đại như dáng áo tà ngắn kết hợp với quần ôm... hướng tới những giới trẻ năng động, NTK Tú Ngô, Lê Lan Anh, Xuân Hảo, Ngọc Hân, Cao Minh Tiến ... đặc biệt trong bộ sưu tập Giao thoa của NTK Sĩ Hoàng đã thể hiện sự biến đổi của áo dài qua từng giai đoạn và tôn vinh những mẫu thiết kế mang tính ứng dụng, gần gũi với cuộc sống hàng ngày.

Phong cách truyền thống: Qua những tác phẩm hội họa của Nguyễn Cát Tường và Lê Phổ cho thấy các thiếu nữ trong tranh đều mặc những bộ áo dài mềm mại, giản dị và thể hiện những nét duyên dáng, ý nhị rất gần với tạo hình của áo dài năm thân của phụ nữ ở thế kỷ XIX. Tạo hình áo dài trong tranh là dáng áo cổ đứng ôm khít, tà rộng và đơn giản hạn chế tính trang trí. Thông qua tác phẩm hội họa, những cô gái mặc áo dài với chất liệu

vải mềm mại, kín đáo, đáng vẻ e ấp, dịu dàng. Màu sắc thường đơn màu kết hợp với quần ống rộng.

Ngày nay kiểu dáng áo dài tà rộng được coi là vẻ đẹp chuẩn mực, có giá trị văn hóa mặc. Do đó kiểu áo dài tà rộng, cổ đứng ôm khít được coi là phong cách thiết kế truyền thống. Tuy nhiên do những biến đổi về thẩm mỹ thời hiện đại, áo dài tà rộng đã được cải biến một số chi tiết như thiết kế vai tay tròn chuyển thành thiết kế tay raglan, cổ cao đứng ôm khít đôi lúc cũng được biến tấu thành cổ rộng dáng tròn, dáng thuyền ngang, dáng cổ tim hay cổ chữ V... Đặc biệt các NTK đã vận dụng những tiến bộ khoa học, kỹ thuật công nghệ trong trang trí áo dài. Hay việc sử dụng những chất liệu vải mới và các kỹ thuật trang trí thủ công truyền thống, kỹ thuật hiện đại (công nghệ in) đã tạo nên một màu sắc, diện mạo mới cho áo dài hiện đại mang phong cách của áo dài truyền thống. Phong cách thiết kế truyền thống này đã được các NTK khai thác trong các kỳ Festival Áo dài như Năm 2008 chủ đề Festival Áo dài là “Dấu xưa” thì toàn bộ các bộ sưu tập sử dụng phong cách áo dài truyền thống tà rộng, tay raglan. Hay gần đây, năm 2016 diễn ra ở Huế có 8 bộ sưu tập thì có đến 6 bộ sưu tập khai thác phong cách truyền thống. Cùng năm 2016 lễ hội áo dài diễn ra ở Hà Nội cũng có 30 bộ sưu tập thì có 19 bộ mang phong cách truyền thống.

Như vậy, áo dài tà rộng, tay raglan đã được coi là một chuẩn mực trong thiết kế và mang giá trị truyền thống. Với tư duy, thẩm mỹ hiện đại, ngày nay các NTK đã cải tiến áo dài phong cách truyền thống có hình dáng, kết cấu phù hợp, gần gũi hơn với thị hiếu thẩm mỹ hiện đại.

4.2. Những xu hướng thiết kế áo dài hiện đại sử dụng hoa văn truyền thống

Thiết kế áo dài ở giai đoạn từ những năm 2007 đến nay đã có nhiều xu hướng thiết kế khác nhau, được hình thành từ nhiều yếu tố như nhu cầu của người tiêu dùng, kinh tế thị trường, sự giao lưu học hỏi văn hóa...Đặc điểm dễ nhận thấy của những xu hướng thiết kế áo dài hiện đại ở những tiêu chí sau: Thứ nhất là hướng tới tiện dụng như cải tiến trong thiết kế tạo sự thuận lợi trong quá trình sử dụng, và sử dụng những chất liệu vải có độ bền, đẹp khi mặc cũng như trong quá trình vệ sinh (vải không nhăn nhúm, tuột chỉ may khi mặc và dễ giặt, không phai màu). Thứ hai là hướng tới sử dụng những chất liệu thiết kế thân thiện với môi trường (chất liệu vải, chất nhuộm màu vải được sản xuất có nguồn gốc nguyên liệu từ thiên nhiên). Thứ ba là những kỹ thuật thủ công như thêu tay, vẽ, đính kết... cũng là tiêu chí được các NTK quan tâm, nhằm tạo nên sự độc đáo, sáng tạo và còn là phương tiện giúp các NTK thể hiện tư duy, thẩm mỹ của mình trên áo dài.

4.2.1 Xu hướng nghệ thuật trang trí

Những thập niên cuối thế kỷ XX và đầu thế kỷ XXI, nghệ thuật trang trí hoa văn đã trở thành xu hướng được yêu thích trong thiết kế trang phục trên thế giới nói chung và ở Việt Nam nói riêng. Ở Việt Nam, việc đưa nghệ thuật trang trí vào thiết kế áo dài đã trở thành xu hướng bắt đầu từ sau năm 1980 đến 2017. Thiết kế áo dài có những đặc thù không giống thiết kế trang phục, những sáng tạo phải thể hiện trên một khuôn mẫu hình dáng nhất định. Do đó nghệ thuật trang trí có vai trò quan trọng, nó vừa là đối tượng cho các NTK thể hiện khai thác ý tưởng sáng tạo, vừa là phương tiện làm tăng hiệu quả thẩm mỹ cho áo dài. Đặc biệt nghệ thuật

trang trí còn là phương tiện tôn nên vẻ đẹp cũng như che dấu những khuyết điểm của cơ thể người mặc.

Đầu tiên phải kể đến xu hướng sử dụng họa tiết trang trí từ đề tài là thiên nhiên. Họa tiết trang trí từ thiên nhiên được nghiên cứu lựa chọn hình dáng, đường nét, màu sắc của hoa, lá, động vật, người và hình thể khác trong tự nhiên... Từ đó các NTK nghiên cứu tỷ lệ, chất lọc chi tiết đặc trưng và sắp đặt bố cục trên áo dài. Mỗi mẫu thiết kế đều được coi như một tác phẩm nghệ thuật, từ màu sắc, đường nét, hình dáng và sự sắp đặt họa tiết trang trí được các NTK nghiên cứu kỹ lưỡng, thể hiện và sáng tạo độc đáo.

Xu hướng sử dụng họa tiết trang trí từ thiên nhiên luôn được các NTK quan tâm và thấy xuất hiện ở các kỳ lễ hội áo dài điển hình lễ hội áo dài diễn ra vào tháng 3 năm 2016 ở Văn Miếu Quốc Tử Giám lấy chủ đề từ các loài hoa. NTK Cao Minh Tiến thiết kế bộ sưu tập ý tưởng từ Hoa đào, NTK Hùng Việt thiết kế bộ sưu tập từ Hoa sứ, Đức Hải thiết kế bộ sưu tập từ Hoa Phăng, NTK Quang Huy thiết kế bộ sưu tập từ Hoa cúc, Thương Huyền thiết kế từ Hoa Sim, Việt Bảo thiết kế từ Hoa sen, Ngọc Hân thiết kế từ Hoa Phù Dung, NTK Minh Hạnh thiết kế từ Hoa Lily...

Thứ hai là xu hướng sử dụng đề tài trang trí từ tranh dân gian, được các NTK khai thác từ màu sắc, đường nét và hình dáng đưa vào thiết kế áo dài, tạo nên những sáng tạo độc đáo và mang giá trị đặc trưng văn hóa dân tộc. Điển hình có các NTK Lan Hương khai thác tranh Đông Hồ, NTK Phương Thanh khai thác bộ tranh Tổ Nữ, NTK Thủy Nguyễn khai thác tranh Đông Hồ, Ngọc Hân khai thác tranh Hành Trống, NTK Thuận Việt khai thác tranh Ngũ Hồ...

Thứ ba là xu hướng trang trí đề tài về họa tiết thổ cẩm: Khởi xướng ý tưởng sử dụng họa tiết thổ cẩm trong thiết kế áo dài đó là NTK Minh Hạnh, vào năm 1997 NTK đạt giải thưởng Makuhari Grand Prix tại Nhật Bản khi tham gia cuộc thi thiết kế thời trang bằng BST áo dài lấy ý tưởng từ nghệ thuật trang trí hoa văn thổ cẩm. Cũng từ đây họa tiết thổ cẩm đã trở thành cảm hứng thiết kế áo dài cho nhiều nhà thiết kế trẻ.

Thứ tư là xu hướng sử dụng đề tài về họa tiết hình học: Năm 2017 là năm nổi lên xu hướng sử dụng họa tiết hình học, thuộc nhóm họa tiết trên nền gạch 144 lát nền trong kiến trúc Đông Dương thập niên 1960. Cảm hứng từ tác phẩm điện ảnh “Cô Ba Sài Gòn” của 2 nhà sản xuất Ngô Thanh Vân và NTK Thủy Nguyễn, trong phim là bộ sưu tập áo dài lấy ý tưởng từ hoa văn nền gạch bông với đường nét và màu sắc ảnh hưởng phong cách Pop art đã tạo nên hiệu ứng thị giác mới. Xu hướng họa tiết gạch bông đã được công chúng đón nhận và có sức lan tỏa mới trong thị hiếu người tiêu dùng.

4.2.2 Xu hướng lãng mạn

Xu hướng lãng mạn biểu hiện trong thiết kế áo dài được thể hiện thông qua đề tài ý tưởng thiết kế, từ đó các NTK vận dụng tư duy, quan điểm thẩm mỹ vào tạo hình về màu sắc, chất liệu vải và hoa văn trang trí... nhằm tạo nên những mẫu áo dài có giá trị nghệ thuật.

Sự lãng mạn thể hiện trong tư duy thẩm mỹ thiết kế áo dài được thể hiện rõ thông qua chất liệu vải, màu sắc và ý tưởng đề tài thiết kế. Sử dụng những chất liệu vải mềm mại như tơ, chi-phông cùng với gam màu nhẹ nhàng như hồng phấn, xanh thiên thanh nhạt, xanh ngọc áp dụng vào trong thiết kế áo dài.

4.2.3 Xu hướng truyền thống

Xu hướng cổ điển trong thiết kế áo dài được thể hiện thông qua chất liệu vải và hình dáng kết cấu áo dài.

- Về chất liệu vải: Bên cạnh xu hướng sử dụng chất liệu vải công nghiệp, xu hướng sử dụng chất liệu lụa tơ tằm kết hợp với kỹ thuật thủ công cũng đang được người tiêu dùng ưa chuộng. Bởi tính thẩm mỹ của lụa tơ tằm và sự tinh xảo, sắc nét của kỹ thuật thủ công đem lại giá trị trong thiết kế, đã được đón nhận bởi những người yêu giá trị truyền thống dân tộc và trân quý những sản phẩm do người Việt sáng tạo.

- Về hình dáng và kết cấu: Tính chất truyền thống trong thiết kế hình dáng của áo dài được xác định là tạo hình áo dài ở những năm 1940 – 1950 có hình dáng hai tà buông thụng, cổ đứng và tay áo raglan. Đây là mẫu áo được các NTK cơ là một sự mẫu mực và điển hình về tạo dáng áo và luôn xuất hiện trong các kỳ lễ hội festival áo dài cũng như vào các dịp lễ hội thường nhật diễn ra trong xã hội ở nhiều thập kỷ vừa qua.

4.2.4 Xu hướng hiện đại

Áo dài hiện đại cách tân phần kết cấu, kiểu dáng: So với áo dài truyền thống, phần tà áo được rút gọn hơn, có độ xòe tà vừa phải. Tay áo có độ rộng hơn, không ôm tay và ngắn hơn hay còn gọi là tay lỡ. Kết cấu của áo dài hiện đại thường sử dụng nhiều phom sườn là chủ đạo, chỉ chiết ly bên tại ngực và chiết ly eo thân sau, không chiết ly eo thân trước. Phần lá cổ áo có thể là cổ giống áo dài truyền thống hoặc là lá cổ tròn ôm vừa phải chân cổ; hoặc cổ không chân có số đo vừa khít với chân cổ; hoặc cổ thuyền rộng sang hai vai, hay cổ thuyền vừa phải tùy vào tuổi tác người sử dụng.

Áo dài hiện đại cách tân màu sắc: Ngành công nghiệp phát triển kéo theo là sự phát triển đỉnh cao của công nghệ in vải, nhuộm vải cho ra nhiều màu sắc và hoa văn trên áo dài rất sắc nét và đạt giá trị thẩm mỹ cao theo thị hiếu đương thời. Tùy theo tạng người, tuổi tác mà thiết kế sao phù hợp, áo dài cách tân còn là sự lạ mắt ở cách phối màu sắc đậm nhạt hay tương phản.

V. Kết luận

Ngoài sự đáp ứng về chức năng, vai trò quan trọng đối với thị hiếu, nhu cầu của đời sống con người trong xã hội về văn hóa mặc, áo dài còn có một vai trò một sứ mệnh đặc biệt là thể hiện tính truyền thống, giá trị bản sắc văn hóa giống như bộ quốc phục người phụ nữ Việt nam. Ở cấp độ cá nhân của các NTK, áo dài thể hiện tính tư duy thiết kế, quan điểm thẩm mỹ và đáp ứng nhu cầu đối với người sử dụng. Theo nhận định của TS Mai Thị Thùy Hương: “Trang phục áo dài đã trở thành đại diện cho bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam, được biết đến và công nhận trên toàn cầu” [3, tr.206]

Như vậy những xu hướng thiết kế áo dài được hình thành trong những thập niên qua, cho thấy tư duy và thẩm mỹ của phụ nữ trong xã hội đã có nhiều thay đổi, đặc biệt là những NTK trẻ đương thời. Đó còn biểu hiện sự cởi mở về thị hiếu thẩm mỹ và nhu cầu tiêu dùng của phụ nữ trong xã hội hiện đại... Bởi vậy, có thể thấy nghệ thuật thiết kế áo dài đã bắt nhịp được với xu hướng thời trang thế giới. Bằng chứng là sự xuất hiện các BST áo dài trên sàn diễn của các nước Mỹ, Pháp, Italia, Anh, Nhật Bản, Trung Quốc... đã cho thấy rõ điều đó. Và ngày nay sự kết hợp giữa phong cách truyền thống và hiện đại đã được nhiều NTK lựa chọn. Bởi đây trong bối cảnh giao

thoa, hội nhập giữa các nền văn hóa dân tộc, vùng miền, quốc gia. Sự kết hợp giữa các phong cách thiết kế được các NTK vận dụng sáng tạo ra những mẫu thiết kế áo dài vừa tôn vinh được giá trị truyền thống, vừa thể hiện được ý tưởng sáng tạo mới mang giá trị hiện đại. Những mẫu thiết kế sử dụng phom dáng truyền thống áo dài tà rộng kết hợp với chất liệu vải mới, hoa văn trang trí và cách phối màu sắc hiện đại... Hay những mẫu thiết kế sử dụng phom dáng áo dài truyền thống có kết cấu cổ khoét rộng tạo sự phóng khoáng, năng động cho người mặc áo dài. Đặc biệt các NTK đã linh hoạt trong quá trình sáng tác, cải tiến phương pháp may, cũng như phương thức trang trí, tạo màu sắc và chất liệu vải mới... nhằm tạo nên những mẫu áo dài phù hợp với nhu cầu của con người thời hội nhập các nền văn hóa.

Tài liệu tham khảo:

[1]. Nguyễn Thị Loan (2020) *Sự tiếp biến trong nghệ thuật thiết kế áo dài của phụ nữ*

Việt từ những năm 1930 đến năm 2017, Luận án tiến sĩ, Viện văn hóa nghệ thuật quốc gia.

[2]. Hữu Ngọc, Lady Borton (2006), *Áo dài - Women's long dress*, Thế giới Publishers.

[3]. Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia (2020) *Áo dài Việt Nam nhận diện, tập quán, giá trị và bản sắc*, Viện Văn hóa nghệ thuật Quốc gia Việt Nam, Hội Liên Hiệp Phụ Nữ Việt Nam, Bảo tàng Phụ nữ Việt Nam.

[4]. Từ điển Tiếng Việt (2003), Viện ngôn ngữ học.

[5]. Hình 1, <https://vov.vn/giai-tri/dang-thu-thao-ky-duyen-trinh-dien-ao-dai-trong-dem-chung-ket-hhvn-2020-818992.vov>

[6] Hình 2, <https://www.qdnd.vn/van-hoa/doi-song/hoi-sinh-tranh-dan-gian-dong-ho-614059>.

[7]. Hình 3, <https://vietgiaitri.com/ao-dai-da-phong-cach-trong-trien-lam-cua-thuy-nguyen-20201110i5364347/>

Địa chỉ: Khoa Tạo dáng công nghiệp

Email: dtkhen_tdcn@hou.edu.vn

Phụ lục hình ảnh minh họa

Hình 1: Áo dài ứng dụng hoa văn trống đồng Đông Sơn.

Hình 2: Áo dài kết hợp chất liệu ứng dụng hoa văn hình ảnh dân gian tranh Đông Hồ.

Hình 3: Lối ứng dụng bố cục chính giữa hoa văn trống đồng Đông Sơn.